

**BỘ GIÁO DỤC VÀ ĐÀO TẠO
ĐẠI HỌC THÁI NGUYÊN**

NÔNG THỊ THU TRANG

**NGHIÊN CỨU MỘT SỐ ĐẶC ĐIỂM DỊCH TỄ HỌC
VIÊM NHIỄM ĐƯỜNG SINH DỤC DƯỚI Ở PHỤ NỮ
NÔNG THÔN MIỀN NÚI TỈNH THÁI NGUYÊN
VÀ HIỆU QUẢ GIẢI PHÁP CAN THIỆP**

LUẬN ÁN TIẾN SĨ Y HỌC

THÁI NGUYÊN - 2016

**BỘ GIÁO DỤC VÀ ĐÀO TẠO
ĐẠI HỌC THÁI NGUYÊN**

NÔNG THỊ THU TRANG

**NGHIÊN CỨU MỘT SỐ ĐẶC ĐIỂM DỊCH TỄ HỌC
VIÊM NHIỄM ĐƯỜNG SINH DỤC DƯỚI Ở PHỤ NỮ
NÔNG THÔN MIỀN NÚI TỈNH THÁI NGUYÊN
VÀ HIỆU QUẢ GIẢI PHÁP CAN THIỆP**

**Chuyên ngành: Vệ sinh Xã hội học và Tổ chức Y tế
Mã số: 62.72.01.64**

LUẬN ÁN TIẾN SĨ Y HỌC

Người hướng dẫn khoa học:

- 1. PGS.TS. Đàm Khải Hoàn**
- 2. PGS.TS. Nguyễn đức Hình**

THÁI NGUYÊN - 2016

LỜI CAM ĐOAN

Tôi xin cam đoan đây là công trình nghiên cứu của riêng tôi. Các số liệu, kết quả nghiên cứu được trình bày trong luận án là trung thực và chưa từng được ai công bố trong bất kỳ công trình nào khác.

Thái Nguyên, tháng 02 năm 2016

Nông Thị Thu Trang

LỜI CẢM ƠN

Để có được những kết quả như ngày hôm nay, tôi xin trân trọng cảm ơn Đảng ủy, Ban Giám hiệu, Phòng kế hoạch đào tạo, các Phòng, Ban, các Bộ môn và các thầy giáo, cô giáo, cán bộ Trường Đại học Y Dược - Đại học Thái Nguyên đã trang bị cho tôi kiến thức, tạo mọi điều kiện giúp đỡ tôi trong suốt quá trình học tập, nghiên cứu và hoàn thành Luận án!

Với lòng kính trọng và biết ơn sâu sắc, tôi xin được bày tỏ lòng biết ơn chân thành tới PGS.TS. Đàm Khải Hoàn - Trường Đại học Y Dược - Đại học Thái Nguyên ; PGS.TS. Nguyễn Đức Hình - Hiệu trưởng Trường Đại học Y Hà Nội, là những người thầy đã dành nhiều thời gian hướng dẫn, tận tình chỉ bảo và định hướng cho tôi trong suốt quá trình nghiên cứu và hoàn thành Luận án!

Tôi xin trân trọng cảm ơn Ban giám đốc, cán bộ y bác sĩ Trung tâm y tế huyện Phổ Yên, Đồng Hỷ, Võ Nhai và cán bộ các trạm y tế xã Thành Công, Phúc Thuận, Linh Sơn, Văn Lãng, Lâu Thượng, Phú Thượng đã giúp đỡ và tạo điều kiện thuận lợi cho tôi trong suốt thời gian học tập, nghiên cứu đề tài luận án !

Tôi xin trân trọng cảm ơn Ban Chủ nhiệm khoa Y Dược - Đại học Quốc gia Hà Nội đã tạo mọi điều kiện để tôi tham gia chương trình học tập và nghiên cứu !

Tôi xin trân trọng cảm ơn các thầy cô trong Hội đồng bảo vệ Luận án cấp Đại học đã đọc và chỉ bảo cho tôi nhiều ý kiến quý báu để luận án của tôi đạt được mục tiêu đã đề ra và hoàn chỉnh.

Trong quá trình nghiên cứu hoàn thành Luận án, tôi đã nhận được sự động viên, chia sẻ, giúp đỡ của gia đình, anh em, bạn bè, đồng nghiệp, những người thân. Tôi xin phép được bày tỏ lòng biết ơn sâu sắc!

Xin trân trọng cảm ơn!

Thái Nguyên, tháng 02 năm 2016

Nông Thị Thu Trang

DANH MỤC CHỮ VIẾT TẮT

CBYT:	Cán bộ y tế
CSSKBD:	Chăm sóc sức khỏe ban đầu
CSSKSS:	Chăm sóc sức khỏe sinh sản
CSHQ:	Chỉ số hiệu quả
CTC:	Cổ tử cung
CTVDS:	Cộng tác viên dân số
DTTS:	Dân tộc thiểu số
HQCT:	Hiệu quả can thiệp
KAP:	Kiến thức, thái độ, thực hành
KCB:	Khám chữa bệnh
KHHGD:	Kế hoạch hóa gia đình
LTQĐTD:	Lây truyền qua đường tình dục
NVYTTB:	Nhân viên y tế thôn bản
PKĐKKV:	Phòng khám đa khoa khu vực
SKSS:	Sức khỏe sinh sản
VNĐSD:	Viêm nhiễm đường sinh dục
THCS:	Trung học cơ sở
THPT:	Trung học phổ thông
TTYT:	Trung tâm y tế
TYT:	Trạm y tế
TT - GDSK:	Truyền thông giáo dục sức khỏe
VNĐSD:	Viêm nhiễm đường sinh dục
VSMT:	Vệ sinh môi trường
WHO:	World Health Organization - Tổ chức Y tế Thế giới

MỤC LỤC

LỜI CAM ĐOAN	i
LỜI CẢM ƠN	ii
DANH MỤC CHỮ VIẾT TẮT	iii
MỤC LỤC	iv
DANH MỤC BẢNG	vii
DANH MỤC HÌNH	vii
DANH MỤC HỘP THOẠI	x
ĐẶT VẤN ĐỀ	1
Chương 1. TỔNG QUAN	3
1.1. Khái quát về bệnh viêm nhiễm đường sinh dục	3
1.1.1. Khái niệm về viêm nhiễm đường sinh dục	3
1.1.2. Phân loại viêm nhiễm đường sinh dục	3
1.1.3. Nguyên nhân gây một số viêm nhiễm đường sinh dục thường gặp	4
1.1.4. Đặc điểm viêm nhiễm đường sinh dục ở phụ nữ	4
1.2. Đặc điểm dịch tễ viêm nhiễm đường sinh dục ở phụ nữ	5
1.2.1. Viêm nhiễm đường sinh dục ở phụ nữ độ tuổi sinh đẻ trên thế giới	5
1.2.2. Thực trạng viêm nhiễm đường sinh dục dưới ở phụ nữ độ tuổi sinh đẻ tại Việt Nam	9
1.3. Một số yếu tố nguy cơ viêm nhiễm đường sinh dục ở phụ nữ	13
1.3.1. Nhóm yếu tố về hành vi sức khỏe người phụ nữ	13
1.3.2. Nhóm yếu tố môi trường và xã hội	15
1.3.3. Nhóm yếu tố về hệ thống y tế	17
1.3.4. Yếu tố nhân khẩu học và một số yếu tố khác	19
1.4. Mô hình phòng chống viêm nhiễm đường sinh dục	22
1.4.1. Một số mô hình phòng chống viêm nhiễm đường sinh dục trên thế giới	22
1.4.2. Phương pháp huy động cộng đồng	25
1.4.3. Một số mô hình truyền thông giáo dục sức khỏe để phòng chống bệnh viêm nhiễm đường sinh dục / lây truyền qua đường tình dục tại Việt Nam	30

Chương 2. ĐỐI TƯỢNG VÀ PHƯƠNG PHÁP NGHIÊN CỨU	33
2.1. Đối tượng, địa điểm và thời gian nghiên cứu.....	33
2.1.1. Đối tượng nghiên cứu.....	33
2.1.2. Địa điểm nghiên cứu	33
2.1.3. Thời gian nghiên cứu	37
2.2. Phương pháp nghiên cứu.....	37
2.2.1 Thiết kế nghiên cứu.....	37
2.2.2. Cỡ mẫu, phương pháp chọn mẫu định lượng.....	38
2.2.3. Cỡ mẫu, phương pháp chọn mẫu định tính.....	42
2.3. Nội dung can thiệp cộng đồng	43
2.3.1. Các bước tiến hành can thiệp	43
2.3.2. Giải pháp can thiệp (Sơ đồ 2.2. Khung lý thuyết nghiên cứu).....	44
2.4. Chỉ số nghiên cứu.....	49
2.4.1. Phân nhóm các chỉ số nghiên cứu	49
2.4.2. Tiêu chuẩn đánh giá các biến số	51
2.5. Phương pháp thu thập thông tin	57
2.5.1. Phần định lượng	57
2.5.2. Phần định tính	59
2.5.3. Vật liệu nghiên cứu	60
2.6. Phương pháp xử lý số liệu.....	60
2.6.1. Kỹ thuật phân tích số liệu.....	60
2.6.2. Phương pháp khống chế sai số.....	61
2.7. Đạo đức trong nghiên cứu.....	62
Chương 3. KẾT QUẢ NGHIÊN CỨU	63
3.1. Dịch tễ học viêm nhiễm đường sinh dục ở phụ nữ nông thôn miền núi độ tuổi sinh đẻ có chồng Thái Nguyên.....	63
3.1.1. Tỷ lệ bệnh.....	63
3.1.2. Phân bố bệnh	64
3.2. Các yếu tố liên quan đến bệnh viêm nhiễm đường sinh dục	68
3.2.1. Một số yếu tố ảnh hưởng đến bệnh viêm nhiễm đường sinh dục	68

3.2.2. Một số yếu tố nguy cơ với bệnh viêm nhiễm đường sinh dục.....	75
3.3. Kết quả can thiệp.....	80
3.3.1. Thực hiện các bước tiến hành can thiệp.....	80
3.3.2. Kết quả các giải pháp can thiệp	84
3.4. Hiệu quả các giải pháp can thiệp	88
Chương 4. BÀN LUẬN	98
4.1. Đặc điểm dịch tễ học viêm nhiễm đường sinh dục của phụ nữ tuổi sinh đẻ có chồng ở nông thôn miền núi tỉnh Thái Nguyên	98
4.1.1. Tỷ lệ bệnh.....	98
4.1.2. Phân bố bệnh.....	99
4.2. Yếu tố liên quan đến bệnh viêm nhiễm đường sinh dục.....	101
4.2.1. Yếu tố kiến thức, thái độ, thực hành phòng chống bệnh viêm nhiễm đường sinh dục của đối tượng nghiên cứu	101
4.2.2. Yếu tố nguy cơ của bệnh viêm nhiễm đường sinh dục.....	108
4.3. Hiệu quả can thiệp.....	114
4.3.1. Kênh tiếp cận thông tin và chất lượng dịch vụ khám chữa bệnh VNĐSD tại trạm y tế xã trước can thiệp.....	115
4.3.2. Hiệu quả sau can thiệp	117
KẾT LUẬN	125
KHUYẾN NGHỊ	127
TÀI LIỆU THAM KHẢO	128
PHỤ LỤC	

DANH MỤC BẢNG

Bảng 2.1. Tiêu chuẩn chẩn đoán một số bệnh viêm nhiễm đường sinh dục hay gặp.....	56
Bảng 3.1. Phân bố tỉ lệ bệnh viêm nhiễm đường sinh dục theo lứa tuổi	64
Bảng 3.2. Phân bố tỉ lệ bệnh viêm nhiễm đường sinh dục theo trình độ học vấn.....	64
Bảng 3.3. Phân bố tỉ lệ bệnh viêm nhiễm đường sinh dục theo dân tộc	65
Bảng 3.4. Phân bố tỉ lệ bệnh viêm nhiễm đường sinh dục theo nghề nghiệp, điều kiện kinh tế.....	65
Bảng 3.5. Phân bố tỉ lệ bệnh viêm nhiễm đường sinh dục theo qui mô gia đình và khu vực sống	66
Bảng 3.6. Kiến thức của phụ nữ về bệnh viêm nhiễm đường sinh dục	68
Bảng 3.7. Thái độ của đối tượng nghiên cứu với bệnh viêm nhiễm đường sinh dục (n = 1200).....	71
Bảng 3.8. Thực hành phòng chống viêm nhiễm đường sinh dục của đối tượng nghiên cứu.....	72
Bảng 3.9. Nguồn truyền thông về phòng chống bệnh viêm nhiễm đường sinh dục mà đối tượng nghiên cứu tiếp cận được.....	74
Bảng 3.10. Tỉ lệ phụ nữ được tư vấn và hài lòng với chất lượng dịch vụ khám chữa bệnh viêm nhiễm đường sinh dục tại trạm y tế xã	74
Bảng 3.11. Mối liên quan giữa một số yếu tố thuộc về bản thân với bệnh viêm nhiễm đường sinh dục.....	75
Bảng 3.12. Mối liên quan giữa kiến thức, thái độ, thực hành phòng chống bệnh với bệnh viêm nhiễm đường sinh dục.....	76
Bảng 3.13. Mối liên quan giữa một số dịch vụ với bệnh viêm nhiễm đường sinh dục của đối tượng nghiên cứu	77
Bảng 3.14. Mô hình hồi quy đa biến của các yếu tố liên quan đến bệnh viêm nhiễm đường sinh dục ở đối tượng nghiên cứu.....	78
Bảng 3.15. Thái độ của các phụ nữ với một số giải pháp dự kiến xây dựng để phòng chống bệnh viêm nhiễm đường sinh dục (n = 1200)	82
Bảng 3.16. Kết quả cải thiện năng lực cho cán bộ tham gia mô hình phòng chống viêm nhiễm đường sinh dục trước và sau tập huấn.....	85

Bảng 3.17. So sánh sự thay đổi kiến thức, thái độ, thực hành tốt của phụ nữ về phòng chống bệnh viêm nhiễm đường sinh dục ở 2 xã nghiên cứu	91
Bảng 3.18. So sánh hiệu quả can thiệp đối với kiến thức, thái độ, thực hành của phụ nữ về phòng chống bệnh viêm nhiễm đường sinh dục ở 2 xã nghiên cứu	92
Bảng 3.19. Sự thay đổi tình trạng vệ sinh phòng bệnh viêm nhiễm đường sinh dục của phụ nữ ở xã can thiệp (xã Thành Công)	92
Bảng 3.20. Sự thay đổi tình trạng vệ sinh phòng bệnh viêm nhiễm đường sinh dục của phụ nữ ở xã đối chứng (xã Phúc Thuận)	93
Bảng 3.21. Hiệu quả can thiệp đối với tình trạng vệ sinh phòng bệnh viêm nhiễm đường sinh dục của phụ nữ ở 2 xã nghiên cứu	93
Bảng 3.22. Sự thay đổi chất lượng dịch vụ khám chữa bệnh viêm nhiễm đường sinh dục tại trạm y tế xã can thiệp (xã Thành Công)	94
Bảng 3.23. Sự thay đổi chất lượng dịch vụ khám chữa bệnh viêm nhiễm đường sinh dục tại trạm y tế xã đối chứng (xã Phúc Thuận)	94
Bảng 3.24. Hiệu quả can thiệp đối với chất lượng dịch vụ khám chữa bệnh VNĐSD của đối tượng nghiên cứu ở 2 xã nghiên cứu	95
Bảng 3.25. Sự thay đổi tỉ lệ hiện mắc bệnh viêm nhiễm đường sinh dục của đối tượng nghiên cứu ở 2 xã nghiên cứu	95